

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 16 юли 2026 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Павлина Панова

Членове: Надежда Джелепова

Атанас Семов

Красимир Влахов

Янаки Стоилов

Соня Янкулова

Десислава Атанасова

Галина Тонева

Сашо Пенев

Невин Фети

Орлин Колев

при участието на секретар-протоколиста Гергана Иванова разглежда в закрито заседание на 16.07.2026 г. конституционно дело №13/2026 г., докладвано от съдия Красимир Влахов.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимост на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 30.06.2026 г. по искане на Софийския районен съд, 151 състав, за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата (обн. ДВ, бр. 55 от 2004 г.; посл. изм. и доп. бр. 17 от 2026 г.; ЗАДв) „в частта, с която се предвижда, че когато в закон е предвидено назначаване на особен представител, адвокатският съвет на адвокатската колегия в съдебния район по седалището на съответния съд, пред

който е висящо делото, определя размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4“.

Сезирацията съд посочва в искането си, че оспорената законова уредба се явява приложимо право по разглежданото от него гражданско дело № 23917/2025 г. по описа на Софийския районен съд, образувано по искова молба, с която са предявени осъдителни иски на един ищец срещу петима ответници – физически лица. Посочено е, че след извършена проверка на редовността на исковата молба съдът е разпоредил преписи от нея заедно с приложенията да се връчат на ответниците за даване на писмен отговор по реда на чл. 131 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК), като връчването по отношение на всички ответници било осъществено чрез залепване на уведомление (чл. 47 ГПК). Твърди се, че на това основание на ответниците следва да се назначи особен представител при условията и по реда на чл. 36а ЗАдв, който предвижда, че когато в закон е предвидено назначаване на особен представител, адвокатският съвет на адвокатската колегия в съдебния район по седалището на съответния съд, пред който е висящо делото, определя особен представител и размера на възнаграждението му. Посочено е също така, че в конкретния случай възнаграждението на особения представител следва да се изплати от бюджета на съда, тъй като с Определение №28689/04.07.2025 г. на ищеца е предоставена правна помощ чрез процесуално представителство и на това основание той е освободен от заплащане на такси и разноски в производството, поради което дължимите разноски се заплащат от бюджета на съда (чл. 83, ал. 3 във връзка с ал. 1, т. 6 ГПК). По изложените съображения вносителят обосновава, че оспорената разпоредба на чл. 36а, ал. 1 ЗАдв е закон, „пряко приложим към настоящото производство“, като излага доводи за нейната противоконституционност. Във връзка с това е посочено, че оспорената законова разпоредба е в противоречие с чл. 117, ал. 2 и 3 от

Конституцията, тъй като предвидената възможност адвокатурата като „съсловна организация“ да определя „финансовата тежест на част от разносните в конкретно съдебно производство“ представлява „нетърпимо навлизане в правомощията на съда“. Посочено е, че „макар адвокатурата да е конституционно призната като свободна и независима, нейните правомощия не могат да се разпростират до степен, в която да доминират над органите на съдебната власт или да засягат правата на трети лица“. В контекста на фактите по конкретното производство, във връзка с което е направено искането, е изложено, че овластяването на адвокатурата да се разпорежда със средства от бюджета на съдебната власт представлява „индиректна намеса в правомощията на съдебната власт по чл. 117, ал. 3 от КРБ“. В подкрепа на твърденията се сочат и доводи, произтичащи от правото на Европейския съюз и „задължителна практика на СЕС по прилагането му“.

Като взема предвид съдържанието на искането и изложените в него съображения, Съдът намира, че е сезиран с искане за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 ЗАдв в частта „и размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4“.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е направено от субект на инициатива съгласно чл. 150, ал. 2 от Конституцията (съд - съдебен състав във връзка с разглеждано конкретно дело) и е съобразено с изискуемите от чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и чл. 18, ал. 1, 2 и 5 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС) форма и реквизити.

С оглед на изискването на чл. 18, ал. 3 ПОДКС за аргументирана преценка на приложимото право, включително относно последиците от действието на правото на Европейския съюз, сезирацият съд е изложил

разбирането си, според което в случая е относима практиката на Съда на Европейския съюз, според която „национални правила, които дават право на съсловна организация на адвокатите да определя задължителни минимални цени, нарушават правилата за свободна конкуренция (чл. 101 ДФЕС)“. Посочено е, че оспорената законова уредба отнема правомощието на националния съд да упражнява самостоятелен контрол за пропорционалност при определяне на адвокатските възнаграждения, и „има за цел прилагането на същите тарифи, които СЕС обяви за несъвместими с правото на ЕС, с което се нарушава принципът на лоялно сътрудничество“.

Предмет на искането е установяване на противоконституционност на закон, приложим по разглеждано от сезиращия съд дело, като вносителят основава твърдението си за противоконституционност на оспорения закон на „достигнатата убеденост на съда, изразена чрез приведени доводи“ като предпоставка за допустимост на искането (Определение №2/2024 г. по к.д. №8/2024 г.). Изложените от вносителя съображения относно приложимостта на оспорената част от разпоредбата на чл. 36а, ал. 1 ЗАдв на стадия, на който се намира производството пред Софийския районен съд, се подкрепят от приложените към искането материали по делото, от които се установява, че исковата молба и приложенията са били връчени на ответниците чрез залепване на уведомление и съгласно чл. 47, ал. 6 ГПК следва да им бъде назначен особен представител, като размерът на възнаграждението му се определя „при условията и по реда на чл. 36а от Закона за адвокатурата“.

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по искане с посочения предмет, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка по смисъла на чл. 21, ал. 6 ЗКС.

Конституционният съд приема, че при тези данни искането следва да бъде допуснато за разглеждането по същество.

На основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС Съдът приема, че с оглед на предмета на искането следва да бъдат конституирани като заинтересувани институции, които да представят становища по делото: Народното събрание, президентът, министърът на правосъдието, Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Висшият съдебен съвет, Висшият адвокатски съвет и омбудсманът.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС Съдът намира, че следва да бъде отправена покана да предложат становище по предмета на делото до следните неправителствени, съсловни и други организации: Съюза на юристите в България, Съюза на съдиите в България, Българската съдийска асоциация и Асоциацията на българските административни съдии.

На основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС следва да бъдат поканени да дадат писмено правно мнение по предмета на делото следните изтъкнати специалисти от науката и практиката: проф. д-р Анелия Мингова, проф. д-р Камелия Цолова, проф. д-р Огнян Стамболиев, доц. д-р Борислав Борисов, доц. д-р Георги Ганчев, доц. д-р Зорница Йорданова и доц. д-р Маргарита Златарева.

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на Софийския районен съд, 151 състав, за установяване на противоконституционност на чл. 36а, ал. 1 от Закона за адвокатурата (обн. ДВ, бр. 55 от 2004 г.; посл. изм. и доп. бр. 17 от 2026 г.) в частта „и размера на възнаграждението му при условията на чл. 36, ал. 3 и 4“.

Конституира като заинтересувани институции по делото: Народното събрание, президента, министъра на правосъдието, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Висшия съдебен съвет, Висшия адвокатски съвет и омбудсмана, на които да се изпратят преписи от искането и от определението, като им се предоставя 30-дневен срок от уведомяването да представят писмено становище по предмета на делото.

Отправя покана да предложат становище в същия срок до: Съюза на юристите в България, Съюза на съдиите в България, Българската съдийска асоциация и Асоциацията на българските административни съдии, на които да се изпратят преписи от искането и от определението.

Отправя покана да дадат писмено правно мнение в същия срок до: проф. д-р Анелия Мингова, проф. д-р Камелия Цолова, проф. д-р Огнян Стамболиев, доц. д-р Борислав Борисов, доц. д-р Георги Ганчев, доц. д-р Зорница Йорданова и доц. д-р Маргарита Златарева, на които да се изпратят преписи от искането и от определението.

Препис от определението да се изпрати на вносителя на искането, който в 30-дневен срок може да представи допълнителни съображения.

Председател:

Павлина Панова

Членове:

Надежда Джелепова

Десислава Атанасова

Атанас Семов

Галина Тонева

Красимир Влахов

Сашо Пенев

Янаки Стоилов

Невин Фети

Соня Янкулова

Орлин Колев